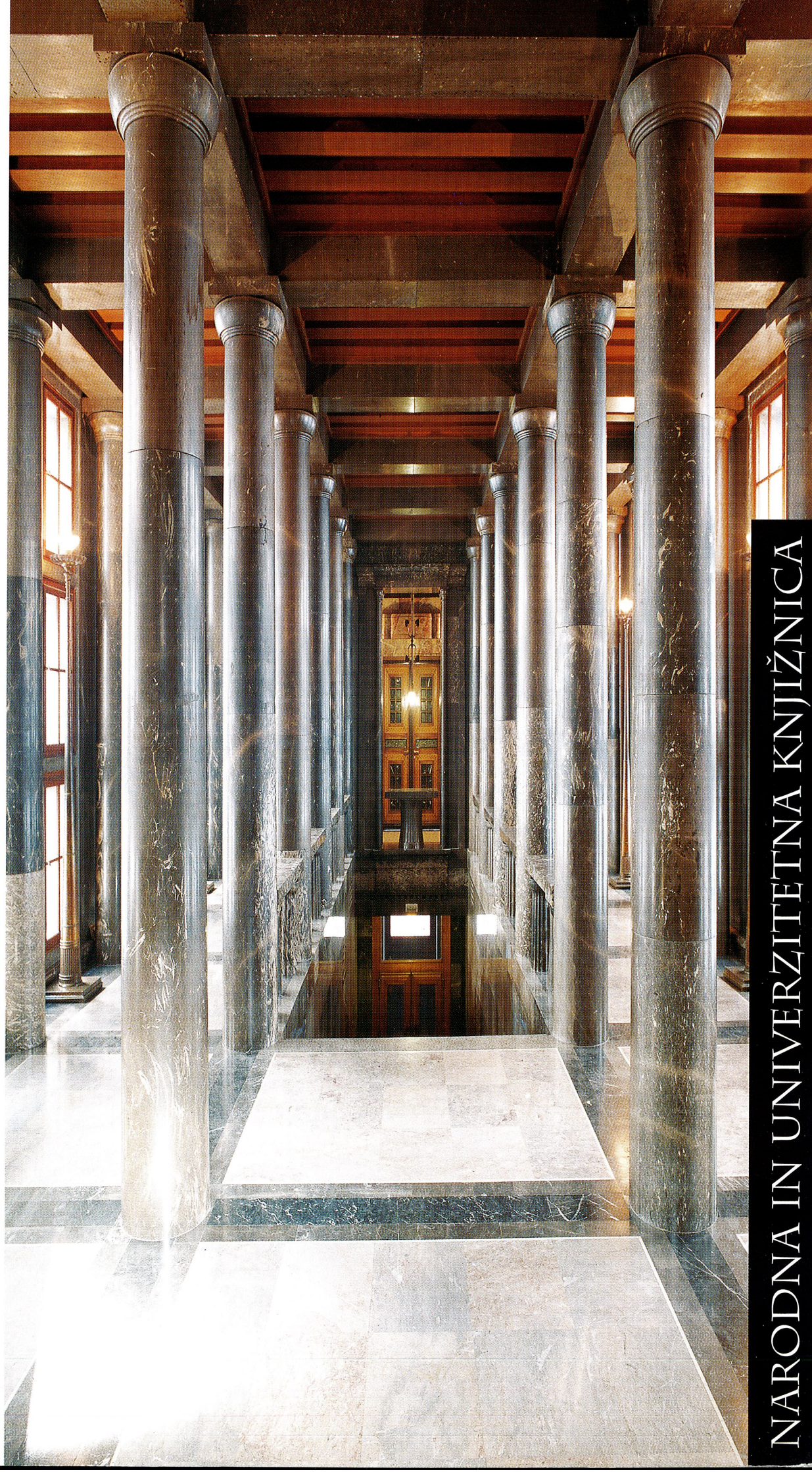

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

11

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

november 2000

Knjižničarske novice 10(2000)11
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenska Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Pleško, d.o.o.

Naklada: 665 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

OSREDNJA KNJIŽNICA BEŽIGRAD OD OKTOBRA DALJE V NOVIH PROSTORIH

Osrednja Knjižnica Bežigrad se je tekom poletja z Vodovodne ceste preselila v nove prostore na Einspielerjevi 1. Selitev se je pričela 17. julija in dokončno zaključila 5. oktobra.

Priprave na selitev so potekale že od lanskega leta. Knjižnični fond smo temeljito prečistili ter se kot vzorčna knjižnica vključili tudi v projekt priprave priročnika o odpisovanju knjižničnega gradiva v knjižnicah. Do meseca marca smo pregledali gradivo po UDK skupinah ter leposlovje v oddelku za odrasle in oddelku za otroke in mladino. Vzporedno je potekalo pregledovanje neknjižnega gradiva. Poškodovano knjižnično gradivo smo sproti obnavljali, tako da je bilo do meseca julija pripravljeno na selitev. Čas selitve je bil ugoden tako glede vremenskih pogojev kot tudi zaradi narave dela z obiskovalci, saj so se naši uporabniki temeljito pripravili na to, da bo knjižnica zaprta in si izposodili preko 20.000 enot gradiva. Plan postavitve knjižničnega gradiva smo pripravili na podlagi načrtov opreme in tekočih metrov polic v posameznih oddelkih, tako da je bila UDK postavitve vnaprej določena.

Selitev knjižničnega gradiva je potekala usklajeno. V starih prostorih smo kombinirali skladiščno postavitve s prostim pristopom. Ob selitvi smo knjižnično gradivo sproti združevali ter ga selili na že določeno

mesto na novi lokaciji. Razdalja ene ulice med Vodovodno cesto in Einspielerjevo ulico nam je omogočila, da smo ročno - s knjižnimi vozički - prepeljali celoten fond "s police na polico". Sledila je končna postavitve v prostem pristopu, preverjanje abecede ter čiščenje knjižnega gradiva, ki je bilo na stari lokaciji hranjeno v kletnih prostorih.

Inventuro neknjižnega gradiva smo opravili še na stari lokaciji in hkrati gradivo opremili s plastičnimi ovoji, zaščitenimi pred krajo, ter jih nato postavili na police na novi lokaciji. Zaščito s sistemom 3M in inventuro knjižnega gradiva smo izpegljali v novih prostorih.

Na stari lokaciji smo imeli skupno 494 m², na novi pa imamo 1322 m² prostora v pritličju, 1. nadstropju ter v kleti. Pri razporejanju prostorov smo dali prednost delu z uporabniki.

Razporeditev prostorov:

Pritličje:

- razstavniki prostor v vhodni avli (souporaba)
- izposoja in splošne informacije
- *Oddelek za odrasle:*
- leposlovje
- časopisna čitalnica
- *Oddelek za otroke in mladino:*
- leposlovje
- strokovna literatura
- neknjižno gradivo in elektronski viri
- mladinska čitalnica
- pravljurna soba

Prvo nadstropje:

- *Oddelek za odrasle:*
- strokovna literatura
- neknjižno gradivo in elektronski viri
- študijska čitalnica
- interni prostori: uprava, nabava in strokovna obdelava

Klet:

- knjižno skladišče
- arhiv
- strokovna oprema gradiva
- garderoba za zaposlene
- dvorana (souporaba)

Glavne pridobitve v novih prostorih:

– postavitve knjižničnega gradiva v prosti pristop

V nekdanjih prostorih je bilo dve tretjini knjižničnega fonda v bralcem nedostopnih knjižnih skladiščih. V prostorih na Einspielerjevi 1 je knjižnično gradivo bralcem na razpolago v prostem pristopu, v skladišču so le arhivski izvodi in starejši letniki serijskih publikacij. Uporabniki lahko prosto izbirajo tudi neknjižno gradivo: CD plošče, CD-ROMe, zvočne in videokasete.

- ureditev čitalnic

V nekdanjih prostorih je bila čitalniška dejavnost zelo skromna. Na voljo je bilo 8 čitalniških mest, pa še ta le v popoldanskem času, čitalnice za otroke in mladino nismo imeli. V prostorih na Einspielerjevi 1 smo načrtovali več čitalniških območij: v oddelku za odrasle časopisno in študijsko čitalnico, v oddelku za otroke in mladino pa mladinsko čitalnico. Poleg čitalnic so na voljo tudi posamezna bralna mesta, kjer lahko uporabniki gradivo prelistajo in poiščejo informacije v računalniškem katalogu.

- območje za izposajo in informacije

To območje smo želeli urediti tako, da bi zmanjšali vrste pred izposojevalnim pultom. Zavedamo se, da samo primerna oprema ni dovolj, potrebni so tudi strokovni kadri, zato upamo, da bomo z novimi zaposlitvami v prihodnjem letu okrepili službo za delo z bralci.

- dostop do računalniškega kataloga (COBISS/OPAC) in elektronskih virov

Bralcem je za iskanje in izobraževanje na razpolago več terminalov in PC računalnikov.

- razvoj dejavnosti oddelka za otroke in mladino

S praviljično sobo in mladinsko čitalnico bomo lahko dejavnosti za otroke in mladino organizirali in izvajali tudi v osrednji knjižnici – praviljične in igralne ure za najmlajše, dejavnosti v povezavi z bralnimi značkami in knjižnimi kvizi, srečanja z ustvarjalci, izbor "naj knjige", knjižno in knjižnično vzgojo mladih bralcev.

– souporaba dvorane

Dvorana je velika pridobitev za knjižnico, saj nam ne bo več treba najemati dvoran, kadar bomo organizirali prireditve za odrasle ali za otroke, hkrati pa odpira nove možnosti za širitev dejavnosti knjižnice kot kulturnega središča v okolju.

- označevalni in usmerjevalni sistem

Uporabniki naj bi bili v knjižnici čimbolj samostojni pri iskanju knjižničnega gradiva, zato smo posebno pozornost namenili označevalnemu in usmerjevalnemu sistemu, ki obsega več nivojev:

– *Table (viseče)*: oznake posameznih območij.

– *Tlorisi (stenski)*: informativni tloris prostorov z vrisanimi oddelki in podrobnejša tlorisa posebej za pritličje in nadstropje s postavitvenimi skupinami.

– *Oznake na knjižnih stojalih*: označevalne tablice z glavnimi postavitvenimi UDK skupinami na knjižnih stojalih, postavitveni oporniki na policah, UDK postavitveni vrstilci na čelu polic, oznake za nek-

njižno gradivo in elektronske vire.

- *Legende*: legenda z barvnimi oznakami za filme in legenda s slikovnimi oznakami za književne zvrsti.

V Knjižnici Bežigrad uporabljamo barvne oznake pri zvočnih in videokasetah, ki so v knjižnici predstavljene na posebni legendi.

Novost v knjižnici so slikovne oznake za književne zvrsti, in sicer v oddelku za odrasle: zgodovinski in vojni romani, avtobiografski in biografski romani, humor in satirični romani, pustolovski romani, kriminalni in vohunski romani, fantastični romani in znanstvena fantastika ; v oddelku za otroke in mladino pa dodatno še romani o športu, romani o živalih ter pesmi in drame. Slikovne oznake oz. piktogrami so delo ilustratorja Aleksandra Jankoviča. Izbrali smo format nalepke ter barvno podlago, tako da je v oddelku za odrasle čimbolj nevtralna, v oddelku za otroke in mladino pa se vključuje v že uveljavljeno barvno shemo. Slikovne oznake so posebej predstavljene na legendi in bralcu pomagajo pri izbiri leposlovja slovenskih avtorjev ter leposlovja v tujih jezikih.

Knjižnica Bežigrad je v lanskem letu dopolnila 50 let delovanja na področju Bežigrada. Novi prostori so dosežek, ki je prekinil prostorsko agonijo, katero smo doživljali skozi devetdeseta leta. Večkrat smo s posebnim namenom zapisali misel knjižničarskega strokovnjaka S. R. Ranganathana, da je knjižnica organizem, ki raste. Mladostniška rast se je združila z zrelostnim obdobjem. Razvoj Knjižnice Bežigrad je pokazal, da je vsako "levitev" izredno težko doseči in naporno izpeljati, a se trud že kmalu "prelevi" v nadaljnjo rast in razvoj kvalitete dela - v zadovoljstvo uporabnikov.

Prve bralce smo v novih prostorih sprejeli v ponedeljek, 9. oktobra 2000. Novo popotovanje se je pričelo.

Marija Kobal

9. LETNO SREČANJE SLOVENSКИH POTUJOČIH KNJIŽNIC

Ptuj, starosta slovenskih mest, je bil v toplih julijskih dnevih gostitelj slovenskega srečanja potujočih knjižnic. Slovenski potujoči knjižničarji smo se strokovno in stanovsko predstavili 3. in 4. julija na dveh prizoriščih: posvetovanje se je odvijalo v veliki dvorani Narodnega doma, predstavitev bibliobusov pa na Mestnem trgu pred Mestno hišo.

Od 71 prisotnih je bilo največ udeležencev iz vrst slovenskih potujočih knjižnic, pridružili so se nam tudi nekateri ravnatelji, 11 kolegov je prispelo iz potujočih knjižnic Hrvaške (4 iz Koprivnice, 4 iz Zagreba, 3 iz Bjelovara) z nami so bili: predstavnica Ministrstva za kulturo, Državne matične službe, trije župani občin s Ptujškega, predsednica zveze slovenskih sik, dve predstavnici predsedstva ZBDS (predsednica društva bibliotekarjev Štajerske, predsednica sekcije za sik) trije predstavniki občine Koprivnica, dva predstavnika AS – Remonta iz Domžal, strokovnjak za načrtovanje in izgradnjo skandinavskih bibliobusov (iz Švedske).

Posvetovalni del srečanja smo pričeli z nagovori županov, predstavnice Ministrstva za kulturo, ravnateljice Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, predsednice Društva bibliotekarjev Štajerske, gostov iz tujine in pisnimi pozdravi vabljenih kolegov, ki se srečanja niso mogli udeležiti.

O potujočem knjižničarstvu na Ptujskem je govoril Vladimir Kajzovar, poročilo o delu slovenskih potujočih knjižnic za leto 1999 je podala Nika Pugelj s spremljajočim delom sekcije ZBDS za potujoče knjižnice in načrti za leto 2001. Posebne dejavnosti, ki se odvijajo v slovenskih potujočih knjižnicah je predstavila Majda Blagšič.

O vlogi bibliobusa ob načrtovanju novih stacioniranih sikov je spregovorila dr. Silva Novljan. Razprava po nastopih je nakazala nekatere dileme in sklep. Na 8. srečanju slovenskih potujočih knjižnic v Kranju je bila imenovana komisija, ki naj bi izdelala priporočilni vrstni red za nove bibliobuse. Komisija se ni sestala, saj to ni bilo potrebno. Glede na že izdelane študije o novih bibliobusih in oddane vloge na Ministrstvo za kulturo je letos zaledje Murske Sobotne že pričel obiskovati nov bibliobus, nakup bibliobusa za širšo okolico Tolmina je Ministrstvo za kulturo že odobrilo, bibliobus za Ptuj pa je vključen v program za leto 2001. Za vsa ostala območja Slovenije, kjer bi bibliobusno službo nedvomno potrebovali, pa osnova za uvedbo, analize terena in potreb niso izdelane. Potrebno bo določiti opravičljive argumente za ustanovitev in obstoj bibliobusne službe. Eden izmed elementov kompleksnega odgovora na to vprašanje je tudi analiza uspešnosti delovanja bibliobusa, ki bi jo morala opraviti vsaka mobilna knjižnična služba.

V sklepu je navedeno: Zveza slovenskih sik bo pogovor o načrtovanju, nabavi in vodenju bibliobusne službe uvrstila na dnevni red sej še v letu 2000. K sodelovanju bo povabila tudi dr. Novljanovo. V širšem krogu bi skušali pripraviti idejni plan potreb po novih bibliobusih in okvirni vrstni red investicij. Ob tej priliki bo mogoče tudi razrešena dilema, ali ravnatelj slovenskih sik poznajo

svoje območje dovolj dobro in če ga, zakaj ob načrtovanju širitve mreže osrednje krajevne knjižnice ne vključijo ali ne želijo bibliobusne službe.

O novih bibliobusih in možnih izboljšavah sta spregovorila Anton Žnidar in Janez Cvahte iz podjetja AS REMONT. Razprava je nakazala tudi možno izdelavo nadgradnje bibliobusa na MAN šasiji dveh dolžin (9.60 m in 12 m) in tudi glede tipa podvozja (kamionsko, avtobusno). Število metrov polic je odvisno od dolžine bibliobusa, lokacije, velikosti in števila ostale opreme v vozilu. Kvaliteta in bogastvo opreme je odvisna od cene, zadovoljstvo naročnika pa tudi od stalnega sodelovanja s proizvajalcem ves čas procesa izdelave. Karel Šavel je predstavil izboljšave murskosoboškega bibliobusa in pohvalil uspešno sodelovanje z AS – REMONTOM.

Predavanje s slikovnim gradivom o načrtovanju in izdelavi bibliobusa v Skandinaviji je predstavil gost iz Švedske Carls Christer.

Na srečanju je potekala še predstavitev bibliobusov na Mestnem trgu, obisk je bil oba dneva velik, ogled ptujske vinske kleti, družabno srečanje na turistični kmetiji Švabovo, pogovori z novinarji Večera, RTV Slovenija in drugimi lokalnimi mediji. 10. srečanje slovenskih potujočih knjižničarjev bo od 2. do 3. julija 2001 v Idriji.

Vladimir Kajzovar

POROČILO OB ZAKLJUČKU SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA KVIZA 2000: "PREŽIHOV VORANC IN KOROŠKA"

V drugi polovici meseca septembra smo zaključili letošnji Slovenski knjižni kviz *Prežihov Voranc in Koroška*, ki ga je reševalo kar 35.020 osnovnošolcev. Med njimi je bilo tudi 55 otrok Slovencev, ki živijo in delajo v Nemčiji in Švici ter 75 otrok iz zamejstva (avstrijska Koroška in Italija). 80 rešitev knjižnega kviza smo prejeli tudi po elektronski poti (spletni kviz na internetu). Letos je kviz reševalo kar 6000 mladih reševalcev več kot lani (29.000), kar je zagotovo zavidljivo visoka številka in nedvomno tudi velik uspeh.

Da je knjižni kviz tako uspel, se moramo zahvaliti predvsem mladinskim knjižničarjem v splošnih knjižnicah, šolskim knjižničarjem na osnovnih šolah in tudi učiteljem na osnovnih šolah ter sponzorjem. Vsem, ki ste kakorkoli sodelovali v kvizu in pripomogli k njegovemu uspehu, se najlepše zahvaljujemo!

Letošnji, že tretji Slovenski knjižni kviz po vrsti, smo namenili pisatelju Prežihovemu Vorancu in pokrajini, iz katere je izšel, o njej pisal v svojih literarnih delih s kleno besedo, jo odkril preostali Sloveniji in jo tudi ponesel v svet, to je Koroški. Da smo se s knjižnim kvizom odpravili v to še vedno malce odmaknjeno slovensko pokrajino, ni bilo nikakršno naključje. Tja nas je vodilo kar nekaj pomembnih obletnic, kot so: 50-letnica smrti Prežihovega Voranca, 20-letnici smrti pisatelja Leopolda Suhodolčana ter literarnega zgodovinarja, publicista in bibliotekarja dr. Franca Sušnika, po katerem je dobila ime Koroška osrednja knjižnica na Ravnah na Koroškem, tudi 80-letnica plebiscita. Hkrati se v letošnjem letu spominjamo tudi bralne

značke, ki se je pred 40 leti rodila na Osnovni šoli Franja Goloba na Prevaljah na pobudo profesorja slovenščine Stanka Kotnika in ravnateljica Leopolda Suhodolčana, nato pa se je razširila naprej po Koroški in kasneje po vsej Sloveniji. Prve bralne značke, ki so jih na tej šoli podelili mladim bralcem, so bile poimenovalne po njihovem rojaku Prežihu. Bralna značka je že kmalu prerasla v pomembno kulturno-vzgojno gibanje za razvoj bralnih navad in bralne kulture med mladino in postala ena najbolj množičnih oblik prostovoljnih dejavnosti v šoli in izven nje.

Tudi letos smo pohiteli s pripravo kvizovskega vprašalnika in plakata, da so lahko slovenske splošne in šolske knjižnice že v mesecu februarju obeležile obe pomembni obletnici (Prežihovo in Suhodolčanovo).

Kot ponavadi je tudi letošnji Slovenski knjižni kviz pripravila in organizirala Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani, v sodelovanju s 60 osrednjimi slovenskimi splošnimi knjižnicami in preko njih tudi s šolskimi knjižnicami na osnovnih šolah. Pri pripravi kviza je pomagala tudi Bralna značka Slovenije. Kot običajno je zaključno republiško (državno) prireditev pripravila Bralna značka Slovenije.

Gmotno so letošnji knjižni kviz podprle naslednje ustanove: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Mestna občina Ljubljana, Mladinska knjiga. Tiskarna, Bralna značka Slovenije pri ZPMS, Bralno društvo Slovenije, Slovenska sekcija IBBY ter založbe Mladinska knjiga, Mladika iz Ljubljane in Obzorja iz Maribora.

Vprašalnik je pripravila skupina sodelavcev pod vodstvom Darje Lavrenčič Vrabc iz Pionirske knjižnice. V delovni skupini so bili poleg nje še naslednji sodelavci: Tilka Jamnik, Borza branja, KOŽ, Barbara Koritnik z OŠ Dravlje v Ljubljani, Ivanka Učakar z OŠ Frana Albrehta

v Kamniku in Nataša Vršič z OŠ Milana Šuštaršiča v Ljubljani. Kot je to že ustaljena praksa smo k sodelovanju pritegnili tudi sodelavca, ki prihaja iz pokrajine, ki jo kviz obravnava. Tako se nam je v skupini pridružila Darja Molnar s Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem.

Tudi letos je kviz ilustriral naš stalni sodelavec, akademski slikar, Fojž A. Zorman. Kviz je ugankarsko obogatil enigmatik Jože Petelin.

Prvi del kviza (6 vprašanj) je bil namenjen učencem razredne stopnje OŠ, drugi del (12 vprašanj) pa učencem predmetne stopnje OŠ. Kviz je bilo mogoče rešiti na 2 načina: s pomočjo navedenih virov (ti so bili navedeni pri posameznih vprašanjih) ali pa tako, da so mladi reševalci rešili različne vrste ugank, kot so: rebus, izpolnjevanka, križanka, kombinacijska križanka ... To je bil zanje dodaten izziv, saj smo vzbudili njihovo radovednost – ali po obeh poteh (načinih reševanja) pridejo do istih (enakih) rezultatov.

V pomoč knjižničarjem, učiteljem različnih predmetov-mentorjem knjižnega kviza – smo pripravili temeljno spremno gradivo h kvizu. Tako so le ti dobili v roke Izbor del, ki so povezana s tematiko knjižnega kviza, kar je neke vrste Priporočilni seznam leposlovnih in poučnih knjig o Prežihovem Vorancu, drugih znamenitih Korošcih in Koroški (tudi o enigmatiki, Bralni znački) ter tudi drugega knjižničnega gradiva (neknjižno gradivo, periodika ...).

Da bi k reševanju pridobili tudi mlade računalniške navdušence in da bi prispevali k sodobni informacijski in računalniški pismenosti mladih, smo vključili tudi internet – navajali smo zanimive spletne naslove, domače strani.

Sestavili smo tudi obsežne Spodbude in predloge za knjižničarje in učitelje. Iz izkušenj vemo, kako po-

membno je za učitelje in knjižničarje, da jim pripravimo vrsto predlogov in spodbud, kako na osnovi kvizovskih vprašanj nadaljevati delo v razredu ali v knjižnici: poglobljeno branje, raziskovanje, projektno delo, delo v krožkih, ekskurzija na Koroško, obisk muzejev, galerij ...

V letošnjem letu smo glede na število reševalcev, ki stalno narašča, natisnili več kvizovskih vprašalnikov. Želeli smo jim tudi prihraniti fotokopiranje. Namesto običajnih 25.000 vprašalnikov smo natisnili kar 32.000 vprašalnikov. Število plakatov smo ohranili nespremenjeno, to je 1000.

Ob razdelitvi kvizovskega gradiva v mesecu februarju v Pionirski knjižnici smo v naši knjižnici februarjsko strokovno srečanje slovenskih mladinskih knjižničarjev posvetili prav letošnjemu kvizu. Sestavljalci kviza smo ga prisotnim na kratko predstavili. Predstavitev smo obogatili tudi s predavanjem o Koroški, ki ga je pripravila gospa Silva Sešel, slavistka in umetnostna zgodovinarica, ki poučuje na Gimnaziji Ravne na Koroškem.

Letos smo v zvezi s kvizom storili še en pomemben korak naprej. Odločili smo se, da bomo v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, katere enota je tudi Pionirska knjižnica, omogočili mladim reševalcem reševanje kviza še po eni, zelo sodobni poti, to je internet. Tako smo v mesecu juniju kviz "postavili" na domačo stran KOŽ. Reševati ga je bilo mogoče do druge polovice septembra. Kviz je prenesel na internet računalničar KOŽ, gospod Oskar Wolf. V mesecu juniju smo imeli v Pionirski knjižnici tiskovno konferenco, na kateri sva z računalničarjem KOŽ, gospodom Oskarjem Wolfom, zbranim novinarjem teoretično in praktično predstavila letošnji Slovenski knjižni kviz na internetu.

Tilka Jamnik in Darja Lavrenčič Vrabec sva se v začetku julija (6. – 8. julij 2000) v Bratislavi na Slovaškem udeležili *Srednjeevropske konference o branju* oz. CECR ("The Central European Conference on Reading"), ki je bila posvečena naslednji strokovni temi, to je Enotnost in raznolikost v razvijanju pismenosti oz. "Unity and Diversity in Literacy Development", kjer sta v obliki delavnice predstavili Slovenski knjižni kviz kot sodobno, priljubljeno in zelo uspešno obliko knjižnično-informacijskega opismenjevanja mladih. Svojo nalogo sva dobro opravili, kljub zelo slabim tehničnim pogojem (ni bilo možnosti dostopa na internet, da bi lahko praktično prikazali udeležencem najine delavnice, kako lahko otroci rešujejo letošnji knjižni kviz na internetu). Kljub temu sva s predstavitvijo kviza vzbudili zanimanje in tudi priznanje prisotnih strokovnjakov.

Dan pred republiško prireditvijo ob zaključku letošnjega Slovenskega knjižnega kviza, to je 3. oktobra, ob 11. uri, je Bralna značka Slovenije v sodelovanju s Pionirsko knjižnico v prostorih imenovane knjižnice pripravila tiskovno konferenco o *Kvizu in njegovi vlogi pri spodbujanju bralne kulture mladih*. Udeležili so se je predstavniki medijev, ki so na osnovi naših pisnih informacij in ustnih predstavitev Darje Lavrenčič Vrabec, Tilke Jamnik in Mance Perko pripravili v časnikih kratke prispevke o Slovenskem knjižnem kvizu in o zaključku letošnje akcije.

Državna sklepno prireditev kviza je bila v Ljubljani v tednu otroka, in sicer 4. oktobra 2000. Zbralo se je 60 izžrebanih mladih reševalcev iz vse Slovenije, in sicer iz vsake osrednje splošne knjižnice po eden, in 60 njihovih spremljevalcev –mentorjev. Nagrajenci s svojimi spremljevalci so se letos namesto na Magistratu zbrali v veliki dvorani Zavo-

da za zdravstveno zavarovanje Slovenije na Miklošičevi 24 v Ljubljani. Prireditelj je povezovala gospa Manca Perko, strokovna sodelavka Bralne značke pri ZPMS. Vsi udeleženci so prisostvovali slavnostnemu delu. Žal, jih zaradi bolezenske odsotnosti ni mogla pozdraviti gospa Viktorija Potočnik, županja Ljubljane in predsednica ZPMS. Nagrajence je pozdravil gospod Tone Partljič, predsednik Bralne značke Slovenije, in Darja Lavrenčič Vrabec iz Pionirske knjižnice, enote Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani. Sledil je prijeten, sproščen in duhovit kulturni program z gosti Ladom Leskovarjem, pevcem in predstavnikom slovenskega UNICEFA, Primožem Suhodolčanom, ki je mlade reševalce zabaval z duhovito parodijo na kvize, kakršni so v tem trenutku zelo priljubljeni v slovenskem prostoru, z naslovom *Knjiga še miga* ter Toneom Partljičem kot pisateljem, ki je vsem zbranim prebral duhovito zgodbo "*Ali veš, koga so danes pokopali? je vprašal Domen osorno*" iz njegove knjige *Hotel sem prijeti sonce*.

Temu slavnostnemu in družabnemu delu je sledil osrednji dogodek dneva, to je snemanje enourne televizijske oddaje ob zaključku letošnjega Slovenskega knjižnega kviza z naslovom *Knjižni kviz*, za katero je napisal scenarij gospod Tone Partljič. Oddaja je bila na sporedu 6. oktobra ob 16.45 uri na 1. programu TV Slovenija. Ponovitev je bila 9. oktobra dopoldne. Snemanje TV oddaje je za otroke zanimivo in razburljivo doživetje, letos pa še sploh. Z oddajo pridemo v sleherni slovenski dom in na ta način resnično naredimo veliko za popularizacijo kviza. Videti je bilo veliko zadovoljstvo otrok in njihovih mentorjev, ki so sproščeno sodelovali pri snemanju. Njihovi odzivi so bili zelo pohvalni in

pozitivni. Želijo si, da bi bili s takšno oddajo nadaljevali tudi v prihodnje.

V oddaji je gospod Dušan Sterle, pomočnik generalne sekretarke ZPMS, izžrebal med 35.020 reševalci kviza enega otroka, dobitnika glavne nagrade. Glavno nagrado, to so počitnice na morju ali v hribih, otroku in njegovemu prijatelju, ki skupaj z njim preživi počitnice, podarja ZPMS. Žepnino otroku za počitnice podarja Bralno društvo Slovenije, katerega predsednica je dr. Meta Grosman.

- nagrado je prejela **TINKARA GATEJ**, učenka 3. razreda OŠ *Simona Kosa*, iz *Podbrda*, ki je kviz rešila v svoji šolski knjižnici.
- Gospa dr. Meta Grosman je izžrebala knjižničarko, mentorico kviza, ki ji Bralno društvo Slovenije podarja nagrado, to je obisk sejma otroških knjig v Bologni (drugo leto, leto 2001). Nagrado je prejela gospa **STANKA ZANOŠKAR** iz *Knjižnice Domžale*.

Obema nagrajenkama čestitamo!

Povzetki iz poročil:

Prejeli smo čisto vsa poročila o letošnjem knjižnem kvizu, ki so jih pripravile osrednje slovenske splošne knjižnice. Letošnji knjižni kviz je pri vseh naletel na veliko naklonjenost. Deležen je bil mnogih pohval in priznanj. Iz poročil namenoma navajamo neobdelana (nepopravljena) mnenja. Nekatera med njimi so tudi nasprotujoča.

Tema kviza:

- privlačen in zanimiv kviz, še posebej zato, ker je ob književnikih predstavljena tudi pokrajina (del Slovenije), ki je z njimi povezana,
- učenci si ob tem širijo obzorje in spoznavajo Slovenijo,
- kviz je lepo uspel, saj je zanimiv in tako izdelan, da učenci brez

velikih težav lahko pridejo do rešitev,

- učenci so ga z veseljem reševali, odrasli pa smo jih na različne načine spodbujali k iskanju primerne literature,
- s pomočjo kviza smo skupaj odkrili in spoznali veliko novega. Prepričani smo, da nam bo Koroška na ta način ostala v lepem spominu,
- zanimiv kviz, le na nekaterih mestih je povzročalo reševanje nekaj manjših težav,
- zanimiv in privlačen kviz,
- vprašalnik bo služil kot vzpodbuda pri pouku, ko bomo obravnavali ta del Slovenije,
- zelo dobro je, ker se kviz povezuje z učno snovjo in na ta način popestri pouk pri posameznih predmetih (slovenščina, zemljepis, zgodovina ...),
- veselimo se že novega, naslednjega knjižnega kviza,
- simpatičen kviz, ki so ga otroci zelo radi reševali. Le pri reševanju nekaterih vprašanj se jim je malo "zataknilo" in jim je bila potrebna pomoč,
- 100% več otrok je reševalo letošnji kviz kot lanski,
- 30 zelo dobro sestavljen kviz, poučen in zanimiv, zato so ga otroci z veseljem reševali. Pohvala sestavljalcem kviza,
- da bi še naprej skupaj reševali knjižne kvize in na ta način potovali po Sloveniji.
- 40 prinesel je največ rešitev doslej,
- imeniten, ker ga je mogoče reševati na dva različna načina,
- izredno uspel kviz,
- 20 pohvale za kviz na internetu,
- zadovoljni, ker naš trud ni bil zaman. Vsi skupaj smo uspeli za reševanje motivirati veliko otrok, ki smo jih v zahvalo za to tudi nagradili,

- kviz je iz leta v leto bolj priljubljen,
- kviz ni bil prezahteven,
- 2 kviz je bil zahteven,
- pohvalno je, da vsebina kviza sega na različna strokovna področja in tudi to, da lahko do odgovorov pridemo na različne načine. Oboje omogoča ustvarjalni pristop k reševanju. Obenem s takšnim načinom dela in skozi delo s posameznikom ugotovimo, koliko mladi obvladajo branje z razumevanjem, koliko so funkcionalno opismenjeni in ne nazadnje, kolikšna je njihova splošna razgledanost ter prilagodljivost (drugačnim nalogam, novim oblikam ...),
- tudi z letošnjim kvizom smo spoznali majhen delček naše dežele in dodali nov kamenček v pisan mozaik spoznavanja lepote Slovenije,
- pomembno je, da naši otroci spoznajo klasična dela slovenske književnosti in sem prav gotovo sodijo Prežihove Solzice, Levi Devžej in Samorastniki.

Nekateri poudarki:

- uspešno sodelovanje s šolskimi knjižnicami na svojem območju (vključili prav vse OŠ),
- izžrebanega reševalca v Ljubljano spremljata obe knjižničarki (iz splošne in šolske knjižnice),
- uspešno povezovanje z učitelji na OŠ (razredna stopnja in predmetna stopnja, zlasti pri predmetih, kot so: slovenski jezik, zemljepis, zgodovina ...),
- skupinsko reševanje v šolski knjižnici v okviru knjižne in knjižnične vzgoje,
- reševanje v okviru pouka slovenskega jezika – sodelovanje slavista in šolskega knjižničarja,
- kviz so reševali tudi učenci OŠ s prilagojenim programom,
- skupinsko reševanje ob obiskih skupin učencev OŠ v SIK,
- v SIK pripravijo bibliopedagoško uro, ki jo povežejo s temo kviza, na katero vabijo skupine iz OŠ na obisk (skupinsko reševanje),
- sodelovanje z OZPM,
- poletne delavnice v SIK so zelo uspele,
- ob kvizu smo razpisani natečaj *Prežihov Voranc in Koroška* ali *Leopold Suhodolčan in Koroška*. Prispela dela so bila razstavljeni v knjižnici in najboljši plakati so bili tudi nagrajeni,
- razstava knjižničnega gradiva v knjižnici (tudi vprašalnikov, plakatov), ki ga reševalci potrebujejo za reševanje kviza,
- motivacija otrok za kviz tudi s pomočjo plakatov, letakov, neposrednih stikov,
- kviz povezali z osrednjo razstavo v knjižnici – literarna dela Prežihovega Voranca in gradiva o Koroški,
- razstava fotografij Tomaža Jeseničnika; kar je Voranc o svoji pokrajini in njenih ljudeh izrazil z besedami, to je fotograf izrazil s svojimi fotografijami,
- k sodelovanju smo povabili tudi starše,
- predstavitev kviza, njegove zasnove, ciljev tudi novinarjem, ki ga nato popularizirajo v medijih,
- popularizacija kviza s pomočjo elektronskih medijev, tudi lokalne televizije,
- predstavitev kviza in motiviranje za reševanje tudi s pomočjo oddaj na lokalnem radiu, prispevkov v lokalnih časopisih,
- informacije o kvizu so bile predstavljene na domači strani SIK. Naredili smo povezavo z Slov. knjižnim kvizom.
- pozdravljamo reševanje kviza na način (spletni kviz na internetu), ki je sodobnim otrokom zelo blizu,

- letos so se prvič v tako velikem številu na kviz odzvali tudi otroci, ki živijo v zamejstvu.

Zaključna prireditev:

- predstava *Nariši mi backa* v Lutkovnem gledališču v Ljubljani in obisk Hiše eksperimentov,
- ogled mladinskega filma *Nepopisan list*,
- otroci in odrasli sami pripravili kulturni program (otroški pevski zbor, glasbena in baletna šola – uprizoritev Mojce Pokrajculje),
- razstava izdelkov počitniških delavnic,
- kviz na temo Prežihov Voranc in Koroška (tekmovanje 10 ekip, v katerih je sodelovalo 40 učencev),
- žrebanje na radiu,
- žrebanje v knjižnici,
- kot gostje so nastopali: Adi Smolar, Nuša Derenda, Neca Falk, Boris Bobek, Marko Vezovišek, Andrej Rozman – Roza, Nejka Omahen, glasbenik Iztok Orešnik s skupino Princeps, igralka in režiserka Violeta Tomič, Tone Partljič, pevka Monika Tratnik, kantavtor Milan Kamnik, Primož Suhodolčan, Janja Vidmar, Vitan Mal, Ivan Sivec, Sten Vilar (predstava Hop, Cefizelj, tudi Gusar Berto), čarovnik Grega, čarovnik Klemen, čarodej Roman Frelj, Vanja Pegan (avtor literarnega prvenca, dvojezične slikanice Citronček in Giovannin), pravljíčarka Marta Kmetič, Anja Štefan.

Nagrade:

- 40 knjižne nagrade,
- 20 izlet na Koroško,
- 3 izlet v Velenje, ogled Muzeja premogovništva,
- 1 izlet v neznano,
- drugačne nagrade: ogled kinopredstav (risani film Tarzan, Kokoške na begu, Kremenčkovi 2),

poljudnoznanstvena projekcija 16-letnega Tilna Genova, ki že več kot 5 let sodeluje z Adriatic Dolphin Project in se intenzivno ukvarja z proučevanjem delfinov na področju Cresa in Lošinja, CD, CD-romi, praktične nagrade (pizza, striženje, smučarske karte za Veliko planino, vstopnice za Terme Moravske toplice, vstopnice za kinopredstavo, pisalni pribor, spominske kape z napisom knjižnice, spominske majice, spominski svinčniki, šolski nahrbtnik, ročna ura, sladkarije, radio-baterija, šolske potrebšćine ...

Drugo:

- v kvizu radi sodelujemo. Otroci se vsako leto ob njem naućijo veliko novega. Tudi zaključna prireditev je lep dogodek in hkrati priložnost, da se mladi preizkusijo tudi v nastopanju,
- kviz se je dobro "prijel" in našel svoj krog navdušenih reševalcev, katerih število je vsako leto večje,
- kviz je vsekakor prijetna popestritev poletnega molka. Množičen odziv otrok nanj kaže, da so se otroci nanj navadili in da ga z veseljem rešujejo. Źelimo, da bi tudi v naslednjem letu pripravili nov kviz in na ta naćin dodatno popestrili prosti čas otrok,
- med poletnimi počitnicami je v naši knjižnici veliko zanimanja za reševanje kviza (poćitniške delavnice),
- čas reševanja je ustrezen, prav tako tudi zaključna prireditev v oktobru,
- med poletnimi počitnicami ni posebnega zanimanja za reševanje kviza,
- čas reševanja ni posrećeno izbran, saj osmošolcev ob zaključku kviza ni več na šoli, pa tudi poletne počitnice razblinijo tok

misli, po dolgih počitnicah pa iz otoških glav izpuhti misel na kviz,

- septembra, ko izvedemo žrebaje kviza na svojem območju, mnogi otroci –reševalci kviza-sploš ne vedo, kakšen kviz so reševali,
- nekateri učitelji gledajo pogosto na kviz kot na dodatno delo, namesto da bi ga sprejeli kot vzpodbudo za drugačno obravnavo učne snovi pri pouku,
- kvalitetno pripravljeno spremno gradivo h kvizu, ki mentorju pomaga pri delu,
- pri delu smo uporabili izkušnje prejšnjih let,
- potrebno je ogromno energije knjižničarjev iz osrednje splošne knjižnice, da v svojem okolju spodbudijo mlade in tudi odrasle (učitelje, šolske knjižničarje) za knjižni kviz,
- izmenjati izkušnje s tistimi knjižnicami, ki so uspele vzpostaviti zgledno sodelovanje (SIK s šolskimi knjižnicami) v svojem okolju.

Slovenski knjižni kviz se na Slovenskem izkazuje kot zelo uspešna sodobna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja in tudi spodbujanja branja (tudi slovenskih klasičnih literarnih del) mladih. To nam navsezadnje dokazuje tudi število reševalcev kviza, ki je iz leta v leto večje. Tudi poslana poročila iz 60 osrednjih slovenskih splošnih knjižnic to potrjujejo. Slovenski knjižni kviz, ki je izšel iz Mednarodnega knjižnega kviza, je bil mladim bralcem 8 let (1992 do 2000) dosegljiv v tiskani obliki (kot vprašalnik). Da bi dosegli še več mladih reševalcev in še bolj spodbujali reševanje kviza ter prispevali k njihovi sodobni informacijski in računalniški pismenosti, smo letos omogočili reševanje kviza tudi po elektronski poti (inter-

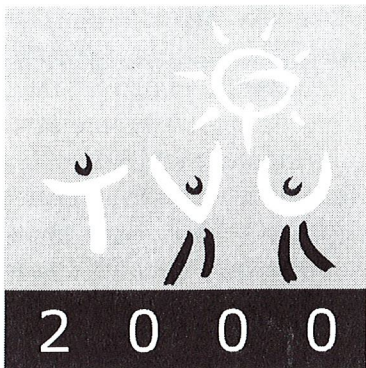
net). Izkazuje se, da je bila naša odločitev pravilna, saj je tako kviz prek interneta mladim bralcem v Sloveniji, pa tudi v zamejstvu in v tujini, še dostopnejši kot v klasični, tiskani obliki. Pomen Slovenskega knjižnega kviza, je v tem, da:

- mlade reševalce seznaniti z določeno temo (avtorjem in pokrajino)
- jih motivirati za obisk knjižnice in uporabo različnih informacijskih virov in medijev
- spodbujati branje (tudi klasičnih literarnih del)
- spodbujati lastno ustvarjalnost otrok in poustvarjalnost, raziskovalno delo ...

Tudi sklepna prireditev Slovenskega knjižnega kviza in snemanje TV oddaje na nacionalni televiziji je za promocijo kviza precejšnjega pomena, saj z oddajo vstopimo v skorajda vsak slovenski dom.

Slovenski knjižni kviz bo v prihodnjem letu namenjen **Josipu Jurčiču in Dolenjski**.

Darja Lavrenčič Vrabc

OTROCI IN STARŠI SKUPAJ V KNJIŽNICI

Knjižnica omogoča vseživljenjsko učenje

V *Tednu vseživljenjskega učenja*, od 16. do 22. oktobra 2000, smo v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani (Borza branja in enota Pionirska knjižnica) pripravili srečanja z naslovom *Otroci in starši skupaj v knjižnici*. Naša prireditev je bila vključena v *Koledar prireditev* Andragoškega centra Slovenije, ki organizira TVU. Poleg tega smo bili deležni nekaj medijske pozornosti (kratka omemba s fotografijo v *Delu*, 17. 10., prispevek v *Raglji* na Prvem programu Radia Slovenija, 21. 10.).

V tem tednu smo vsak dan ob 15.15 uri povabili enega od prvih in drugih razredov devetletne OŠ Toneta Čufarja v Pionirsko knjižnico, na Komenskega 9. Za obiske smo se vnaprej dogovorili z ravnateljico šole, gospo Mojco Samardžija, ki je staršem v vseh razredih na roditeljskem sestanku razdelila pisna vabila. O tem smo obvestili tudi šolsko knjižničarko, gospo Mojco Tomc Zupančič. Uro smo prilagodili koncu podaljšanega bivanja, ko prihajajo starši ali kdo drug od odraslih po otroke v šolo. Vsak razred otrok je spremljala razredničarka oz. razredničarka in vzgojiteljica, en razred je spremljala šolska knjižničarka. Za prve in druge razrede smo se odločili zato, ker so otroci šele na začetku

devetletnega osnovnega izobraževanja, različne informacije in spodbude so bolj potrebne in bolje sprejete, otroci in starši so še zelo povezani in sodelujejo. Dostopnost knjižnice pomeni za učenca v času začetnega branja in opismenjevanja več spodbud in možnosti za branje.

Cilji prireditve:

- otroci in starši skupaj z razredničarko obišejo splošno knjižnico,
- skupaj doživijo prijetno srečanje s knjigami, branjem in pravljico,
- otroci (in starši) se včlanijo v knjižnico,
- obveščeni so o rednih prireditvah za otroke (in starše),
- med starši so morda nekateri, ki se spontano ne bi odzvali povabilu v knjižnico (osrednji cilj za TVU).

Računali smo na to, da bodo na takšen način otroci pripeljali v knjižnico starše (= da bodo zaradi otrok prišli), ki sicer sami od sebe morda ne bi prestopili njenega praga oz. se ne odzovejo na naša siceršnja vabila v knjižnico (s propagandnim gradivom, prek objav v medijih ipd.). Ob prvih obiskih si bodo starši morda izposojali le knjige za skupno branje s svojimi otroki, sčasoma pa bodo morda segli tudi po knjigah za sebe.

Potek:

- na dogovorjen dan sem vsako skupino posebej sprejela v pravljčni sobi knjižnice: najprej jih je pozdravila gospa Tanja Pogačar, vodja Pionirske knjižnice, potem sem jim na kratko predstavila knjižnico in njene dejavnosti. Vsakič sem ugotovila, da je približno tretjina otrok že včlanjenih v našo knjižnico in da jo poznajo. Potem sem se z otroki pogovarjala o knjigah in knjižnih junakih na takšen način, da so starši

lahko videli, kaj vse že poznajo njihovi otroci, *ker jim pač odrasli veliko beremo*, na koncu sem povedala pravljico, primerno za otroke in starše. Vsakič mi je uspelo pripraviti prijetno vzdušje in vznemirljivo doživetje knjige in pravljice, otroci so bili sproščeni, samozavestni in navdušeni, starši pa niso mogli ob tem skriti zadovoljstva, ponosa in ganjenosti; nekateri so se zahvaljevali za lepo doživetje. Na takšen način so bili motivirani za ogled knjižnice: kje bi si lahko kadarkoli izposodili knjige, da bi jih (na podoben) način brali doma?

- staršem sem razdelila informativno zbiranko o Pionirski knjižnici in njenih prireditvah, zbiranko *Branje v družini* (ki jo je izdala Zveza družin pri ZPMS). Predstavili sem jim *Revijo o knjigi* in jim razdelila naročilnice za en brezplačen izvod revije, kar je prispevek založbe Rokus vsem udeležencem letošnje TVU.
- ogledali smo si knjižnico; starši in otroci so se poljubno dolgo zadržali na mladinskem oddelku; nekateri so včlanili svoje otroke in si izposodili gradivo. Pri tem so sodelovali knjižničarji, ki so bili tedaj v službi na izposoji.
- trajanje prireditve: organizirano z vso skupino ena šolska ura, potem so se otroci in starši lahko zadržali v knjižnici, kolikor so želeli.

Rezultati:

V dveh oddelkih prvega razreda in treh oddelkih drugega razreda devetletne OŠ Toneta Čufarja je 120 otrok. Iz vseh petih oddelkov se srečanja v knjižnici ni udeležilo 20 otrok (nekateri so manjkali že pri pouku, druge so starši odpeljali domov takoj po pouku). Na srečanja je torej prišlo 100 (83 %) povabljenih otrok, ki jih je spremljalo 71 odraslih

(66 staršev: približno polovica mamic in polovica očkov; 5 starih staršev). Dvakrat sta imela starša s seboj še mlajša otroka, dvakrat pa starejša otroka. 71 staršev (od tega 5 starih staršev) predstavlja 71 % mamic ali očkov tistih otrok, ki so prišli v knjižnico oz. okrog 60 % staršev vseh otrok v prvih in drugih razredih.

Otroke in starše je spremljalo osem pedagoških delavk (OŠ Toneta Čufarja: 5 učiteljice, 2 vzgojiteljici, 1 šolska knjižničarka).

Starši so na novo vpisali 20 otrok, kar predstavlja petino otrok, ki so obiskali v knjižnico oz. šestino vseh otrok v prvih in drugih razredih.

Ugotovitve:

S svojim utečenim delom in običajnim obveščanjem dosežemo le tretjino staršev oz. nam uspe včlaniti le tretjino otrok prvih in drugih razredov osnovne šole. In to v najboljših pogojih, saj je OŠ Toneta Čufarja v neposredni bližini knjižnice; veliko teh otrok je v predšolskem obdobju obiskovalo vrtec Ane Zihrel, ki je prav tako v neposredni bližini knjižnice; tako vrtec kot šola dobro sodelujeta s knjižnico, skupine otrok vodita na organizirane obiske v knjižnico.

V *Tednu vseživljenjskega učenja* pa smo otroke in starše skupaj s svojimi učiteljicami povabili v knjižnico s posebnim povabilom in temu smo prilagodili tudi čas in metodo dela. Zelo pomembno je dejstvo, da je posebna vabila pripravila in razdelila staršem ravnateljica šole. Rezultati kažejo, da nam je na takšen način uspelo pritegniti v knjižnico približno 30 % več staršev in da nam je ob tem uspelo včlaniti še petino oz. šestino otrok (naj ponovimo, s siceršnjim načinom dela in propagiranjem našega dela nam uspe pritegniti tretjino staršev oz. včlaniti približno tretjino otrok).

Seveda pa vpis v knjižnico in izposoja gradiva ob vpisu še ne zagotavljata, da smo že pridobili bodočega rednega uporabnika knjižnice. Opravili smo šele prvi korak: ob naslednjih obiskih bo potrebnih še precej elementov knjižne in knjižnične vzgoje! Prav tako nam ni uspelo včlaniti nobenega starša. Pa vendarle upamo, da bodo le-ti še nekajkrat spremljali svoje otroke v knjižnico, sodelovali pri izbiri knjig in drugega gradiva in jim doma brali. Morda si bodo med enim takšnih obiskov knjižnici izposodili tudi gradivo zase ali pa se celo namenili v druge enote Knjižnice Otona Župančiča, kjer je večja izbira gradiva za odrasle.

Zgodi se, da občasno katera od vrtčevskih skupin ali razredov obišče knjižnico skupaj s starši in tedaj knjižničarka obisk primerno organizira. Vendar se to v naši knjižnici v centru Ljubljane zgodi redkokdaj (v primerjavi z nekaterimi knjižnicami v manjših krajih Slovenije, kjer se to dogaja pogosteje).

Iz ugotovitev o tokratnih obiskih pa sledi, da bi najbrž kazalo vsako leto izvesti z vsemi prvimi razredi osnovnih šol podoben dogovorjen poseben obisk otrok in staršev skupaj s svojimi učiteljicami v knjižnici. To vsekakor ni potrebno, da se dogaja ravno v TVU, ampak takšne obiske organiziramo tiste dneve v tednu, ki so najbolj ugodni. Letos je šlo pač za poskus, ki pa bi ga veljalo drugo leto ponoviti na primer s prvimi in drugimi razredi naše druge osnovne šole v neposredni bližini, z OŠ Ledina, ali pa s katere "naših" osnovnih šol, ki pa so precej oddaljene od knjižnice (npr. OŠ Poljane ali OŠ Prule), torej v manj ugodnih pogojih.

Tilka Jamnik

MEDNARODNA SREČANJA

KONFERENCA ZDRUŽENJA ZA NABAVO KNJIG - NAG 13. - 15. 9 . 2000, Cam- bridge, Velika Britanija

NAG (National Acquisitions Group - spletni naslov: www.nag.org.uk) je združenje za nabavo knjig, ki ima sedež v Veliki Britaniji in povezuje knjigarne, knjižnice, založnike ter posrednike oz. dobavitelje. Prvič so se predstavili širši javnosti na konferenci IFLA leta 1987 v Brightonu, od takrat je članica združenja tudi Centralna tehniška knjižnica, ki se je konference udeležila drugič. NAG nudi svojim članom strokovno pomoč in oporo, zlasti kadar se pojavijo kakšne težave. Tako so bili zelo aktivni l. 1995, ko je v Veliki Britaniji prenehal veljati sporazum Net Book Agreement, ki je določal enotno ceno knjig in ko so se morali v skladu z zakonodajo Evropske skupnosti lotiti javnih razpisov.

Na letošnji konferenci z naslovom *Partnerstvo 2000* je bilo prisotnih nekaj več kot 200 udeležencev, kar je približno polovica članov NAG. V večini so iz Velike Britanije, nekaj pa tudi iz drugih držav. Cambridge, drugo najstarejše univerzitetno mesto v Veliki Britaniji, kjer je med drugim študiral tudi Isaac Newton, je 100 km oddaljeno od Londona. Začetki univerze segajo v 11 stol., ko so bili zgrajeni tudi prvi kolidži. Robinson College, kjer je potekala konferenca, pa je "najmlajši", saj ima šele 19 let.

Konferenca je trajala dva dni, udeleženci pa so lahko izbirali še med ogledom univerzitetne knjižnice

ali obiskom založnika Cambridge University Press.

Predstavljenih je bilo šest referatov, vsak udeleženec pa se je pridružil še eni od delovnih skupin, ki so razpravljale na določeno temo (n.pr. porazdelitev finančnih sredstev za nabavo elektronskih publikacij).

Kot pove že naslov konference, so bile glavna tema različne oblike sodelovanja. To pa je mogoče le, če so vse strani (knjižnice, knjigarne, založniki, dobavitelji) pripravljene sklepati kompromise in dosežati čim večjo kakovost, sposobne ohraniti individualnost in so v enakovrednem položaju. Nekaj oblik partnerstva :

- *Sodelovanje med splošnoizobraževalnimi knjižnicami in dobavitelji* se n.pr. lahko odvija tudi tako, da dobavitelj prevzame del odgovornosti za izbor gradiva. S knjižnico se dogovori o vrsti gradiva, za katerega zasleduje ponudbo na tržišču, ga izbere v skladu z dogovorom in ga "avtomatično" dobavlja knjižnici (n.pr. o vse knjige v določeni zbirki, vsa dela določenega avtorja, letne publikacije). Osebe knjižnice tako prihrani čas, dobava je hitrejša, prednosti in pomanjkljivosti takšnega sodelovanja še niso dokončno ovrednotene. Izkušnje je posredoval predstavnik Cypher Group, ki je eden največjih dobaviteljev v splošnoizobraževalnih knjižnicah v Veliki Britaniji.
- *Projekt HERON* (Higher Education Resources On Demand - gradivo za visokošolski študij v elektronski obliki na zahtevo), ki je še v poskusni fazi. Cilj projekta je, da bi izboljšal kakovost visokošolskega izobraževanja, povečal uporabo elektronskih virov informacij pri študiju in vzpodbujal izobraževanje na daljavo. Je neke vrste servis, v katerem sta združila svoje moči JISC

(Joint Information Systems Committee) in Blackwell'sRetail Ltd. Študentom fakultet, ki so včlanjene v projekt (in ga finančno podpirajo) zagotavlja dostop do gradiva, ki so ga doslej iskali v knjižnicah, knjigarnah (pa je bilo razprodano) ali na fakulteti, na enem mestu v elektronski obliki. HERON gradi nacionalno bazo študijskega gradiva (učbenikov, poglavij, člankov). Ko prejmejo zahtevo za določeno gradivo, poskrbijo za digitalizacijo (če še ni v elektronski obliki), se pogajajo z založniki, avtorji ter uredijo vse potrebno glede avtorskih pravic.

- *Centralni konzorcij za nabavo knjig* (CBC - Central Buying Consortium). Knjižnice v Veliki Britaniji v skladu z zakonodajo Evropske skupnosti nabavljajo knjige na osnovi javnega razpisa in se združujejo v konzorcije. Konzorcijski nakup lahko opravijo same ali pa sklenejo pogodbo s centralnim konzorcijem (ki se ukvarja tudi n.pr. z nakupom pisarniškega materiala ali opreme), da to stori namesto njih. Centralni konzorcij trenutno opravlja nakup za 17 grofij. Ima skupino strokovnjakov, ki je specializirana samo za javne razpise in konzorcijske nakupe in ki pripravi vse potrebne dokumente za javni razpis, ovrednoti prispele ponudbe itd.

Obisk pri založniku Cambridge University Press (CUP)

CUP je najstarejši in eden največjih založnikov na področju izobraževanja v evropskem in svetovnem merilu. Leta 1534 mu je dal pravico, da tiska in prodajaj knjige kralj Henrik VIII. Letno izdajo več kot 2000 naslovov publikacij v tiskani in elektronski obliki. CUP in univerzitetna knjižnica v Cambridge-u dajeta te-

meljno podporo učenju in izobraževalnemu procesu na tamkajšnji univerzi. CUP je del univerze in ima enako poslanstvo kot univerza: širjenje znanja, vzgoja, izobraževanje, podpora raziskovalnemu delu. Ustanovljen je bil sprva le za potrebe univerze, a je že zdavnaj presegel te okvire in se uveljavil v svetovnem in evropskem merilu. Znani so različni učbeniki in vaje za učenje angleškega jezika. Zanimivo pa je, da v velikih nakladah tiskajo tudi biblije v različnih izvedbah, od žepne izdaje do usnjene vezave, v največji meri za severnoameriško tržišče.

Pečko Mlekuš Helena

**STROKOVNO
POSVETOVANJE IN 32.
SKUPŠČINA HRVAŠKEGA
KNJIŽNIČARSKEGA
DRUŠTVA**
**"Informacijska pomagala za
novo tisućljeće"**
Lovran, 21.-23. september
2000

Letošnje strokovno posvetovanje hrvaških knjižničarjev, ki je potekalo v Lovranu pri Opatiji, je bilo še posebej slovesno, saj je Hrvaško knjižničarsko društvo (HKD) slavilo 60-letnico svojega delovanja, Knjižničarsko društvo Reka (KDR) pa 50-letnico. Strokovno delo je potekalo v obliki plenarnih (vabljenih) predavanj in predstavitev referatov v okviru posameznih sekcij oz. vsebinskih sklopov, organizirana je bila predstavitev referatov na posterjih, razstavljalci pa so predstavili svojo dejavnost in proizvode. Med posvetovanjem so se sestale posamezne komisije in sekcije HKD, zaslužni

knjižničarji so prejeli Kukuljevićeve plakete in nagrade, ki jih podeljuje HKD in Kostrenčičeve plakete, ki jih podeljuje KDR, zadnji dan pa je potekala volilna skupščina HKD. Po skupščini so udeleženci obiskali Univerzitetno knjižnico in Mestno knjižnico v Reka ter si ogledali kulturno-zgodovinske znamenitosti Reke in Trsata.

HKD je bilo formalno ustanovljeno 14. marca 1940, vendar pa so vse do selitve gradiva zagrebške Narodne in univerzitetne knjižnice v nove prostore, bili prepričani, da je bilo društvo ustanovljeno šele leta 1948. Ob selitvi pa so odkrili ovojnico z dokumenti Hrvatskega bibliotekarskega društva in tudi uradne žige društva ter 22 pristopnih izjav s podpisi članov, datiranih z letom 1940. Med prvimi člani društva je bila npr. tudi Eva Verona. Od leta 1930 dalje je najprej deset let delovala t.i. zagrebška sekcija Društva jugoslovanskih bibliotekarjev, leta 1940 pa dobijo hrvaški knjižničarji torej svoje samostojno društvo. Med drugo svetovno vojno društvo ni delovalo in tudi takoj po njej mu ni uspelo uskladiti svoje akte z novimi republiški predpisi. Leta 1948 je bilo društvo ponovno ustanovljeno in tudi registrirano pri pristojnem organu. Na prvi redni skupščini društva, ki je bila organizirana leta 1949, so bile sprejete smernice za nadaljnje delovanje društva, že v nekaj letih pa se je njegova dejavnost zelo razvejala, ustanovljene so bile številne sekcije, komisije in delovne skupine, ki so se ukvarjale s posameznimi strokovnimi problemi ali področji. Leta 1950 so bila ustanovljena poverjenišтва po številnih hrvaških mestih, kasneje pa so se v okviru posameznih regij združila v regionalna knjižničarska društva.

Danes deluje HKD kot neodvisna, nevladna in neprofitna zveza združenj. Članice so posamezna knjižni-

čarska društva, ki delujejo na ozemlju Hrvaške – teh je trenutno 15. Število individualnih članov teh društev je bilo po zadnjih podatkih 1.384, kar pomeni več kot 50% zaposlenih v hrvaških knjižnicah.

Med področji delovanja HKD bi omenili najprej angažiranje na področju zakonskih predpisov s področja knjižničarstva (zakoni o knjižničarstvu, razni pravilniki in standardi). Društvo je bilo vključeno v pripravo zakonskih predpisov že od ustanovitve dalje in seveda tudi pri njihovem sprejemanju. Zadnji zakon o knjižnicah je bil sprejet leta 1997, po njegovem sprejetju pa se je društvo aktivno vključilo v pripravo standardov za vse tipe knjižnic, da bi le-te uskladili ne le z novim zakonom ampak tudi s političnimi in ekonomskimi spremembami in spremembami v stroki sami. Trenutno pripravljajo komisije in delovne skupine pravilnik o varovanju knjižničnega gradiva in pravilnik o matični dejavnosti ter gradiva, potrebna v postopkih sprejemanja standardov IFLA-e in ISO-a s področja knjižničarstva.

Na področju strokovnega izobraževanja oz. spopolnjevanja je potrebno poudariti, da je društvo že takoj po ustanovitvi leta 1940 organiziralo krajše tečaje in seminarje za usposabljanje knjižničnih delavcev. Po drugi svetovni vojni so potekali dvo-semesterški tečaji za bibliotekarje in krajši tečaji za knjižničarje splošnoizobraževalnih knjižnic, leta 1951 pa je bil uveden strokovni izpit kot oblika strokovnega izobraževanja in spopolnjevanja. Po sprejemu zakona o knjižnicah leta 1997 strokovni izpit ni več oblika izobraževanja, ampak pomeni državni izpit (kot na drugih področjih), vendar je HKD še vedno vključeno v pripravo kandidatov na strokovne izpite. Dolga leta si je HKD prizadevalo, da bi bil vzpostavljen tudi formalni študij bibliote-

karstva. Šolanje knjižničnih delavcev s srednjo izobrazbo je bilo uvedeno v šolskem letu 1977/78 v okviru usmerjenega izobraževanja in se je izvajalo do leta 1987, t.j. do reforme srednješolskega izobraževanja. Višješolski študij bibliotekarstva se je začel na Pedagoški fakulteti na Reki leta 1964/65 in trajal do leta 1977/1978. Katedra za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti v Zagrebu pa je imela prvi vpis dodiplomskih študentov leta 1976/77. V okviru zagrebške univerze je od leta 1961/62 do 1979/80 deloval Center za podiplomski študij bibliotekarstva, dokumentalistike in informacijskih znanosti, podiplomski študij je bil krajši čas leta 1987/88 ponovno organiziran, tokrat kot interdisciplinarni študij, katerega nosilec je bila Fakulteta za organizacijo in informatiko v Varaždinu. Tudi s pomočjo obsežnega angažiranja knjižničarskega društva je končno bil leta 1994/95 organiziran podiplomski študij na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Društvo pa ni bilo aktivno le na področju formalnega izobraževanja knjižničnih delavcev, ampak tudi na področju strokovnega spopolnjevanja in permanentnega izobraževanja, saj je organiziralo kar nekaj ple-numov o tej problematiki.

Omeniti moramo tudi, da društvo organizira poleg rednih skupščin oz. posvetovanj, ki so vsako drugo leto, tudi tematske konference ter strokovna srečanja, večinoma z mednarodno udeležbo. HKD je tudi najbolj aktiven izdajatelj knjižničarske literature v Hrvatski. Od leta 1950 izhaja revija *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, od leta 1994 pa tudi društveno glasilo *Novosti*, društvo je izdalo tudi številne strokovne knjige (58 naslovov), priročnike za obdelavo gradiva in njegovo zaščito ter za delo posa-

meznih tipov knjižnic in pravilnike za izdelavo katalogov¹.

In če se ponovno vrnemo k letošnjemu posvetovanju – njegov strokovni oz. tematski del je bil organiziran v okviru sedmih podtem:

1. Hibridizacija tehnologije in multimedijev,
2. Vpliv novih tehnologij na knjižnične zgradbe,
3. Merjenje uspešnosti poslovanja knjižnic,
4. Svoboden dostop do informacij,
5. Elektronska knjiga,
6. Izobraževanje in strokovno spopolnjevanje,
7. Standardi, norme in orodja za univerzalno bibliografsko kontrolo.

Referate je predstavilo kar 49 avtorjev iz Hrvatske in Slovenije (poleg avtorice zapisa je sodeloval tudi dr. Tvrтко Šercar iz IZUM-a). Izvlečki so bili publicirani v samostojni publikaciji², že prej pa so bili dostopni na spletni strani društva. Izbor referatov bo objavljen v *Vjesniku bibliotekara Hrvatske*. Glede na veliko število in raznovrstnost referatov, bi jih bilo seveda na tem mestu težko predstaviti, zato bi priporočila, da si zainteresirani ogledate omenjene publikacije in spletno stran HKD. Vsekakor pa je potrebno pohvaliti organizatorje posvetovanja, ki so uspeli pridobiti tako veliko število referentov, med njimi veliko mladih knjižničarjev, ki so tako z vsebino

¹ Več o aktivnostih Hrvaškega knjižničarskega društva lahko najdete na spletni strani: <http://pubwww.srce.hr/hkd> in v publikaciji: *Hrvatsko knjižničarsko društvo : 14. III. 1940 – 14. III. 2000 : spomenica*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000.

² 32. skupština Hrvatskog knjižničarskog društva: "Nova pomagala za novo tisućljeće", Lovran, 20. – 23. rujna 2000. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000.

prispevkov kot z njihovo predstavitvijo pokazali, da je v hrvaškem knjižničarstvu resnično velik strokovni potencial. V sekciji za ugotavljanje uspešnosti poslovanja knjižnic, ki sem jo vodila, je sodelovalo kar 9 referentov iz različnih tipov knjižnic, in čeprav smo imeli na voljo cel dopoldan ter skrajšali odmor, so bili udeleženci tako aktivni v razpravi, da nam je na koncu zmanjkalo časa... In ne nazadnje, pohvalno je tudi, da hrvaški kolegi na svojih posvetovanjih drug pri drugem ne iščejo slabosti, kot to vse prevečkrat poskušamo na naših srečanjih, temveč razumejo posvetovanja kot prostor, kjer je mogoče izmenjati izkušnje, pridobiti nova znanja in nove ideje za svoje nadaljnje delo, spoznati nove kolege in dovolj časa nameniti tudi prijetnim druženjem.

Udeležbo na posvetovanju mi je omogočilo Hrvaško knjižničarsko društvo, za kar se mu na tem mestu zahvaljujem.

Melita Ambrožič

27. KONGRES IBBY (MEDNARODNE ZVEZE ZA MLADINSKO KNJIŽEVNOST)

Novi svet za novi svet

**Cartagena de Indias, Kolumbija, 18. - 22. september
2000**

Organizatorica kongresa je bila *Fundalectura*, kolumbijska sekcija IBBY, v sodelovanju z nacionalnimi sekcijami skoraj vseh držav Južne Amerike. Udeležilo se ga je približno 550 udeležencev (dve tretjini udeležencev je bilo iz Južne in Srednje Amerike, preostali udeleženci smo

bili predvsem iz Evrope in ZDA, nekateri posamezniki pa tudi iz Afrike in Azije). Iz Slovenije nas je bilo na kongresu pet udeležencev: Tanja Pogačar, predsednica Slovenske sekcije IBBY, dr. Metka Kordigel, dr. Igor Saksida, Vasja Cerar in Tilka Jamnik.

Dopoldne so potekali plenarni referati, v popoldanskem delu pa so se odvijale okrogle mize in več vzporednih seminarjev ter t.i. profesionalna srečanja. V odmorih so bila organizirana srečanja z ustvarjalci mladinskih knjig, med katerimi je bilo zagotovo največje doživetje srečanje z japonskim umetnikom *Mitsumasa Anno*. V večernih urah so bile spremljevalne prireditve, na katerih smo vedno doživeli tudi kulturni program, predvsem glasbo in plese karibskega dela Kolumbije.

Naj predstavim glavne plenarne referente: *Margaret Meek*, raziskovalka mladinske književnosti in avtorica knjig o branju iz Velike Britanije, ugotavlja, da sodobni mladinski avtorji vse bolj upoštevajo multikulturalnost globalnega sveta. Branje knjig o drugačnih načinih življenja in jezikih po eni strani otrokom utrjuje zavest o lastni identiteti, po drugi pa povečuje njihovo zanimanje za "druge". Francozinja *Michele Petit*, antropologinja, doktorica literature in orientalskih jezikov, je s poznavanjem psihoanalitičnih postopkov z intervjuji mnogih bralcev ugotovila, kako srečevanja z različnimi časi, kraji in izkušnjami v literaturi povezujejo z lastno kulturo. Vsak pripada svoji zgodovini, toda branje razširja naše kulturno obzorje. *Teresa Colomer*, profesorica in raziskovalka literature iz Španije, je predstavila razvoj literarne kritike ter njeno vlogo pri mladinski književnosti v sodobnem svetu.

Ustvarjalci (mladinske) književnosti so nam predstavili svoje osebne izkušnje ob ustvarjanju (mladinske)

književnosti in razumevanje njene funkcije pri mladih bralcih v sodobnem (novem) svetu. To so bili: *Katherine Paterson*, ameriška pisateljica, ki je pred dvema letoma dobila Andersenovo nagrado (njeno delo z naslovom *Most v Terabitijo* imamo prevedeno tudi v slovenščino); *Fernando Cruz Kronfly*, kolumbijski pisatelj, sicer pravnik in učitelj; brazilski pisatelj *Bartolomeu Campos Queiros*, brazilski pisatelj; *Nilma Gonçalves Lacerda*, doktorica literature in pisateljica iz Brazilije; *Graciela Montes*, argentinska pisateljica.

Popoldanske okrogle mize (*Publiciranje in kroženje knjig v Latinski Ameriki, Branje in nova tehnologija, Literarna kritika*) so bile predvsem priložnost za izmenjavo izkušenj različnih strokovnjakov. Prav tako seminarji, ki so potekali vzporedno; naj naštejemo le njihove teme: *Kulturna različnost in mnogoterost, Literarna kritika, Prevajanje kot kulturni posredovalec, Otroška literatura in odrasli, Poučevanje in raziskovanje mladinske literature, Podobe v otroških knjigah, Etika in otroška literatura, Otroška literatura in množični mediji, Otroška literatura v svetu*. Seveda so bile izkušnje referentov v seminarjih zelo različne glede na njihovo stroko in glede na predel sveta, v katerem delujejo. Slovenski referenti smo predstavili svoje referate v seminarjih *Etika in otroška literatura (dr. Igor Saksida)* in *Otroška literatura in odrasli (dr. Metka Kordigel in Tilka Jamnik)*.

Na zadnji kongresni dan so bila tudi profesionalna srečanja (avtorjev mladinske književnosti, založnikov in knjigarnarjev, knjižničarjev, učiteljev in raziskovalcev mladinske književnosti, specializiranih strokovnih revij ter sodelavcev revije *Bookbird*). Razumljivo, da sem bila v skupini knjižničarjev, ki pa so bili predvsem iz držav Srednje in Južne Amerike, ki so izkoristili priložnost in sestavili

skupno resolucijo, ki naj bi v njihovih državah spodbudila razvoj (mladinskega) knjižničarstva. V nobeni teh držav ni razvita podobna knjižnična mreža kot jo imamo npr. v Sloveniji. Promocija knjig in motiviranje za branje je omejeno na posamezne otroške knjižnice in (privatne) ustanove. Pesti jih pomanjkanje denarja za nakup knjig in drugega knjižničnega gradiva, čeprav produkcija letega ni majhna. Tudi zato, ne le zaradi šibke knjižnične vzgojenosti uporabnikov, večina javnih knjižnic deluje kot čitalnice in ne izposojajo gradiva na dom. Ni sodelovanja med šolami in učitelji ter javnimi knjižnicami. Delo knjižničarjev ni cenjeno in je slabo plačano. Bralna pismenost in bralna kultura prebivalstva je na nizki ravni. V mnogih deželah je v določenih predelih in med določenimi sloji prebivalstva tudi pismenost pod 50%.

V Cartageni sem obiskala majhno otroško knjižnico v *Casa Simon Bolívar*, ki ima lepo čitalnico s knjižnim gradivom za predšolske otroke in osnovnošolce. Gradiva ne izposojajo na dom. Pripravljajo redne tedenske prireditve za otroke, to so predvsem ure pravljic in predvajanje otroških video filmov. V Bogoti pa sem obiskala *Biblioteca Luis Angel Arango*, sodoben knjižnično-informacijski center, ki prav tako deluje predvsem čitalniško. Imajo veliko knjižnega in neknjižnega gradiva, močno referenčno službo in zelo veliko računalniških terminalov za uporabnike z dostopom do različnih podatkovnih baz in interneta. Knjižnica je odprta tudi ob nedeljah, od 10. do 16.30 ure.

Tilka Jamnik

MARIJA LUCIJA STUPICA MED FINALISTI ZA ANDERSENOVO NAGRADO 2000

IBBY častne liste 2000 prejele Kristina Brenk, Ančka Gošnik Godec in Dušanka Zabukovec

Osrednji in najbolj svečan dogodek 27. kongresa IBBY v Kolumbiji je bila podelitev *Andersenovih nagrad*, nagrad mladinskim avtorjem za celoten ustvarjalni opus. Mednarodna žirija, v kateri je bil tudi akademski slikar, ilustrator *Matjaž Schmidt*, je za letošnja Andersenova nagrajenca proglasila brazilsko pisateljico **Ano Mario Machado** in angleškega ilustratorja **Antony Browna**.

Slovenska sekcija IBBY je za Andersenovo nagrado 2000 kandidirala pisateljico Svetlano Makarovič in akademsko slikarko, ilustratorko Marijo Lucijo Stupica. Poleg Rotraud Susanne Berner, Borisa Diodorova in nagrajenca, se je Marija Lucija Stupica uvrstila med finaliste za letošnjo Andersenovo nagrado.

Na kongresih so podeljena tudi priznanja IBBY HONOUR LIST, nagrade za delo iz zadnjih treh let. Častna priznanja so letos prejeli tudi slovenski ustvarjalci:

- Pisateljica **Kristina Brenkova** za knjigo: *Moja dolina* (Mladinska knjiga, 1996).
- Akademsko slikarka, ilustratorka **Ančka Gošnik Godec** za ilustracije v knjigi: *Zelišča male čaravnice* (DZS, 1998).
- Prevajalka **Dušanka Zabukovec** za prevod knjige: *Kolo na šolski strehi* (Mladinska knjiga, 1997).

Knjige avtorjev, ki so bili nominirani za Andersenove nagrade in knjige avtorjev, ki so prejeli častna priznanja so bile predstavljene na

**PUBLIC LIBRARY
INITIATIVE: LJUBLJANA
DISCUSSION**

21. - 25. oktobra 2000

posebni razstavi v prostorih Pomorskega muzeja v slikovitem mestu Cartagena de Indias, kjer je potekal letošnji kongres. Vsi avtorji, ki so bili nominirani za Andersenovo nagrado so predstavljeni tudi v posebni številki revije Bookbird, ki jo izdaja IBBY. Avtorji, ki so prejeli častna priznanja, so predstavljeni v posebni publikaciji IBBY, izdani ob tej priložnosti.

V času kongresa je zasedala tudi žirija za IBBY Asahi Reading Promotion Award in se odločila, da od predlogov, med katerimi je bil tudi predlog slovenske sekcije za Bralno značko, nagradi ruski projekt kot najboljši projekt za promocijo branja. Nagrada bo podeljena na knjižnem sejmu v Bologni 2001.

O vlogi in pomenu mladinske literature v novem tisočletju se bo razpravljalo tudi na 28. kongresu IBBY, ki bo leta 2002 v Baslu v Švici, ko se bo praznovala tudi 50-letnica IBBY, Mednarodne zveze za mladinsko književnost.

Novo tisočletje je prav gotovo nov izziv tudi za sam IBBY. Pomembne bodo odločitve, ki jih bo sprejel novo izvoljeni izvršilni odbor IBBY, katerega član je na kongresu postal tudi *Vasja Cerar*, urednik pri založbi Mladinska knjiga.

Tanja Pogačar

Pomladi 1999 se je Knjižnica Otona Župančiča prijavila na razpis OSI:NLP "Knjižnica kot središče lokalne skupnosti", namenjen državam srednje in vzhodne Evrope. Knjižnice naj bi z vloženimi projekti krepile informacijsko, izobraževalno, kulturno in socialno vlogo v svojem okolju, se s projekti usmerile na ciljne skupine uporabnikov in razvile tesno sodelovanje z drugimi institucijami v svojem okolju. Izbrane knjižnice naj bi ščasoma postale vzorčne knjižnice, ki bi izvajale tudi izobraževalne programe.

Izbrano je bilo 12 projektov iz 8. držav (Poljska, Češka, Litva, Latvija, Madžarska, Rusija, Hrvaška in Slovenija), ki so bili prvič predstavljeni septembra 1999 v Rigi. Knjižnica Otona Župančiča je bila izbrana s projektom "Središče za mlade", kjer smo z različnimi aktivnostmi želeli predvsem ponuditi mladim prijetno preživljanje prostega časa v knjižnici. Projekt smo realizirali s Stripoteko in novo enoto Kolodvor.

Letos je srečanje organizirala Knjižnica Otona Župančiča, prejšnjim projektom pa so se pridružili še štirje novi iz Rusije, zmagovalci letošnjega razpisa.

- Knjižnice, ki smo bile izbrane prejšnje leto smo podale kratka poročila o opravljenem delu in načrte za nadaljni razvoj aktivnosti.
- Predstavljeni so bili štirje novi projekti iz Rusije.
- Predstavile so se tri knjižnice iz Helsinkov, Berlina in Queens/New York, ki bodo organizirale trimesečne programe izobraževanja za knjižničarje iz izbranih knjižnic.

- Organizirane so bile štiri okrogle mize o posebnih servisih za otroke, mlade, odrasle in hendikepirane.
- Dogovorili smo se za oblike dela v prihodnosti: poleg razvijanja lastnih projektov, tudi pripravo skupnih projektov med dvema ali več knjižnicami.
- Udeleženci so obiskali Središče za mlade s Stripoteko v enoti Mestna knjižnica in enoto KOLODVOR.
- Zadnji dan smo si na strokovni ekskurziji ogledali knjižnice v Boccu, Tolminu in Novi Gorici.

Kljub vsem naporom ob organizaciji takšnega posvetovanja, je bila to odlična priložnost da smo stanovskim kolegom in kolegicam pokazali kako delamo v naših splošnih knjižnicah, mesto Ljubljano in tudi lepote Slovenije. Kakšni pa bodo strokovni rezultati posvetovanja, pa bo pokazalo naše srečanje prihodnje leto.

Simona Resman

KNJIŽNICE HRVAŠKIH UNIVERZ: NUJNOST SPREMENB ZA 21. STOLETJE

Split, 23. – 24. oktober
2000

Komisija za visokošolske knjižnice pri Hrvatskem knjižničarskem društvu in Društvo knjižničarjev Split sta organizirala strokovno posvetovanje o razvojnih trendih visokošolskih knjižnic v svetu ter o trenutnem stanju in načrtih hrvaških visokošolskih knjižnic, ki je potekalo 23. in 24. oktobra v splitskem hotelu Marijan. Kot referenti so sodelovali knjižničarji iz Hrvaške in tujine (iz

Slovenije sva sodelovali s kolegico dr. Ireno Sapač, ravnateljico UKM), omeniti pa je potrebno, da sta se srečanja udeležila tudi oba rektorja t.j. rektor splitske univerze dr. Ivo Babić in rektor splitskih visokih šol dr. Boris Anzulović, ter da je referat predstavil tudi dekan splitske Pravne fakultete dr. Arsen Bačić.

Prvi del posvetovanja je bil namenjen problematiki visokošolskega knjižničarstva v spreminjajočem se okolju, tako širše družbenem kot akademskem, v času hitrega razvoja informacijske in komunikacijske tehnologije, pojava novih medijev kot nosilcev zapisov in sprememb v visokošolskem izobraževalnem in raziskovalnem delu. Potrebe in zahteve novega okolja vplivajo na poslanstva, cilje in organizacijo visokošolskih knjižnic, pa tudi na preoblikovanje njihovih služb in storitev. Visokošolske (še posebej univerzitetne) knjižnice so zlasti v anglosaksonskih državah postale neločljivi del visokošolskih ustanov in njihove dejavnosti, glavni nosilec informacijskega opismenjevanja študentov in učnega osebja in partner v izvajanju njihovega pedagoškega in znanstveno-raziskovalnega programa. Zastavilo se je seveda vprašanje, če to drži tudi za hrvaške visokošolske knjižnice. Sodelujoči so poskušali najti odgovor v drugem delu posvetovanja. Če bi na kratko povzeli ugotovitve referentov, bi lahko rekli, da hrvaške visokošolske knjižnice takšnega statusa (še) nimajo, da knjižnični informacijski sistemi univerz niso zadovoljivo organizirani ali sploh ne obstajajo, da financiranje visokošolskih knjižnic ni ustrezno urejeno itd. in ne nazadnje, njihove vloge in pomena same visokošolske ustanove (razen redkih izjem) še niso dojele. Kar nekaj referentov je v svojih prispevkih nanizalo uporabne predloge za (re)organizacijo knjižničnih informacijskih sistemov posame-

znih univerz ter izgradnjo in razvoj računalniške oz. komunikacijske podpore za njihovo delovanje, slišali pa smo tudi zanimiva razmišljanja o pomenu sodelovanja knjižničarjev in uporabnikov, o analizi kvalitete knjižničnih zbirk visokošolskih knjižnic ipd.

V okviru posvetovanja je bila organizirana okrogla miza o sistemu znanstvenih informacij, potekali pa sta tudi dve delavnici, in sicer o uporabi interneta kot informacijskega vira in spletnih straneh fakultetnih knjižnic.

Strokovno posvetovanje hrvaških visokošolskih knjižničarjev v Splitu je bilo prvo tovrstno srečanje, pokazalo pa se je, da so takšna srečanja nujna in koristna tudi v prihodnje – ne le zaradi knjižničarjev, ampak tudi zaradi odmeva, ki ga lahko imajo v akademskih okoljih, kjer potekajo. Glede posvetovanja v Splitu moramo posebej pohvaliti organizatorje, ki so pripravili zanimiv program in uspeli k sodelovanju pritegniti predstavnike visokošolskih ustanov ter lokalne skupnosti. Da se Split razvija v moderno visokošolsko središče, sta potrdila tako rektor univerze kot župan mesta z obvestilom o načrtovani izgradnji nove univerzitetne knjižnice.

Melita Ambrožič

NOVE PUBLIKACIJE

Ilija PEJIĆ: "NARODNE KNJIŽNICE NA KRAJU 20. STOLJEĆA: STANJE I NOVI USTROJBENI OBLICI MREŽE KNJIŽNICA U BJELOVARSKO- BILOGORSKOJ ŽUPANIJI"

(Hrvatski pedagoško-
književni zbor; Narodna knjižnica "Petar Preradović"
Bjelovar; Linija : Bjelovar,
2000, 79 str.)

Pred kratkim so hrvaški knjižničarji dobili zanimivo delo, ki poskuša s pomočjo kvantitativnih podatkov in kazalcev o stanju in rezultatih dejavnosti splošnoizobraževalnih knjižnic evalvirati knjižnično dejavnost na področju Bjelovarsko-bilogorske županije¹. Avtor podatke primerja s standardi za to vrsto knjižnic, s podatki o delovanju drugih hrvaških splošnoizobraževalnih knjižnic ter s splošnimi razvojnimi trendi te vrste knjižnic v svetu in nam tako ponuja delo, ki lahko služi kot model za podobna ali širša raziskovanja. Avtor Ilija Pejić je vodja županijske matične službe v Splošnoizobraževalni knjižnici "P. Preradović" v Bjelovarju. Na področju knjižničarske problematike ga še posebej zanimata poslovanje splošnoizobraževalnih knjižnic ter

¹ Politično-teritorialna ureditev Hrvatske se je spremenila leta 1992, ko so vzpostavljene občine, mesta in županije. Tega leta je Bjelovar postal sedež Bjelovarsko-bilogorske županije. Županijo sestavljata takrat dve mesti (Bjelovar in Daruvar) in sedemnajst občin, leta 1997 pa se županija preoblikuje, tako da jo danes sestavlja pet mest in osemnajst občin.

izgradnja in upravljanje domoznan-
skih zbirk, sicer pa je znan književni
kritik in kulturni delavec.

Publikacija ima tri dele. V prvem
delu najdemo prikaz sedanjega sta-
nja splošnoizobraževalnih knjižnic v
Bjelovarsko-bilogorski županiji. Gre
za šest knjižnic, med katerimi so tri
samostojne, druge tri pa delujejo v
okviru kulturnih zavodov. Knjižnice
delujejo v mreži, ki pa naj bi se v
prihodnje dopolnila. Avtor analizira
prostorske pogoje knjižnic (dosega-
nje standardov: 46%), knjižnične
zbirke (doseganje standardov: 61%,
neustrezna kakovost in struktura
zbirk, zastoji pri nabavi gradiva, ne-
zadostno število enot gradiva na
prebivalca, nezadostno število no-
vonabavljenih enot gradiva na prebi-
valca itd.), obdelavo gradiva, upora-
bnike (doseganje standardov: 72%),
uporabo knjižničnega gradiva, knjiž-
nične delavce in odprtost knjižnic
(srednja vrednost tedenske odprtosti:
38,8 ur, doseganje standardov:
68%).

Avtor v drugem delu publikacije
analizira desetletne preglede dejav-
nosti knjižnic, ki so na eni strani ka-
zalec njihovega rasta in razvoja,
hkrati pa podatki omogočajo pogled
v prihodnost, saj opozarjajo na tista
področja knjižnične dejavnosti, kate-
rim bo v prihodnje potrebno posve-
čati več pozornosti in jim nameniti
več sredstev. V zadnjem delu pa
analizira delovanje mreže knjižnic na
bjelovarskem področju. Opozarja, da
so v preteklosti hrvaške splošnoizo-
braževalne knjižnice bile preslabo
povezane in so delovale brez jasne
vizije razvoja, politično-teritorialne
spremembe pa so skoraj uničile pos-
tavljeni mrežo knjižnic. Avtor je kri-
tičen tudi do koncepcije nacionalne-
ga knjižničnega sistema, iz katere ni
dovolj razvidna jasna vizija bodoče-
ga razvoja. V Bjelovarsko-bilogorski
županiji obstajajo področja, ki še
vedno niso pokrita s knjižnično de-

javnostjo, na določenih področjih pa
le-ta deluje v popolnoma neprimer-
nih pogojih. Pejić ocenjuje, da celo
35% področij nima splošnoizobraže-
valne knjižnice ali pa se dejavnost
ne izvaja strokovno, ne ustreza
standardom in še zlasti ne zahtevam
uporabnikov. Na osnovi številnih
zbranih podatkov in izračunanih ka-
zalcev avtor predlaga nadaljnji razvoj
mreže splošnoizobraževalnega knjiž-
ničarstva, posodobitve dejavnosti
knjižnic (zlasti informatizacije) ter
razvoja mobilnih oblik knjižnične
dejavnosti.

Publikacija *Narodne knjižnice na
kraju 20. stoljeća* je na voljo v NUK
- Informacijski center za bibliotekar-
stvo, možno pa jo je tudi naročiti v
Splošnoizobraževalni knjižnici "Petar
Preradović" , Bjelovar.

Melita Ambrožič

ZAVOD ZA ODPRTO DRUŽBO

NATEČAJ ZA ŠTIPENDIRANJE

Zavod za odprto družbo Budimpešta razpisuje natečaj za štipendiranje poletnega seminarja **Digital Literacy for Open Societies**, ki bo od 9.7. do 13.7. 2000 v Budimpešti.

Seminar je namenjen predavateljem in raziskovalcem, ki že sodelujejo v izobraževalnem procesu. Njegov cilj je ponuditi znanja, razumevanje in spretnosti s področja digitalizacije in udeležence usposobiti za samostojno izvajanje izobraževanja in izpopolnjevanja s tega področja.

Več informacij in prijavnico dobite pri ga. Karmen Štular Sotošek, nacionalni koordinatorki za knjižnični program, tel. 01 2001 120, elektronski naslov:

karmen.stular@nuk.uni-lj.si

Rok za prijavo je **1.12.2000**.

Karmen Štular Sotošek

OBVESTILA

DECEMBERSKO STROKOVNO SREČANJE V PIONIRSKI KNJIŽNICI

Gostje srečanja, ki bo 13. decembra ob 9.30 v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani bodo glavne urednice strokovnih revij:

- dr. Melita Ambrožič - Knjižnica
- Jelka Kastelic - Knjižničarske novice
- Majda Steinbuch - Šolska knjižnica
- Darka Tancer Kajnih - Otroki in knjiga

Zanima nas ali so strokovne revije dovolj prisotne med nami in ali so informacijsko in vsebinsko za nas dobro zastavljene.

Morebitna vprašanja nam lahko posredujete pisno že prej.

Tanja Pogačar

DEŽURNI KNJIŽNIČAR

Spoštovani bralci Knjižničarskih novic. *Radi bi uvedli **ново rubriko**, v kateri bi objavljali kratke in jedrnatte tekoče novice s področja knjižničarstva in dela knjižnic, ki bi bralce seznanjali z dogodki po principu kdo, kaj, kje, kdaj, kako in zakaj.*

Prosimo vas, da nas obveščate o dogodkih, ki so povezani s knjižničarstvom in knjižnicami, da nas seznanjate o pomembnem dogojujanju v vaši knjižnici, društvu, sekciji, komisiji, različnih delovnih skupinah. Bralce bomo s takimi vestmi lahko

na kratko in hitro informirali o novostih, sprejetih sklepih, stališčih, usmeritvah, obravnavanih problemih, temah: dejavnosti, projekti, prostori, tehnologija, nova uporaba knjižničnega gradiva, tehnologije, organizacijske spremembe, zakonodaja, strokovni sestanki, upravni sestanki, nagrade in priznanja, posebni uspehi, posveti, okrogle mize, konference in podobno.

Vsak zapis bo koristna informacija, tako tisti, ki **poroča** kot tisti, ki **napoveduje** dogajanje, in vsaka vaša vest bo tudi spodbuda in smerokaz za druge. Vse skupaj pa bo učinkovit prikaz dogajanj v knjižničarki stroki, kot kronika pa tudi dokument o živahnosti njenega delovanja.

Koledar prireditev v knjižnicah. V tej rubriki želimo objavljati program prireditev v knjižnicah, ki jih te namenjajo javnosti. To ne bo le še en javni podatek o delu knjižnic, ampak tudi povabilo na obisk. Tudi med knjižničarji beležimo zanimanje za prireditve, ki bi se jih marsikdo rad udeležil, in s sabo pripravljal še koga, če bi bil pravočasno obveščen. Zato vas prosimo, da najkasneje do 20. v mesecu pošljete koledar prireditev v vaši knjižnici za prihodnji mesec. Z veseljem bomo objavili podatke: naslov prireditve, oblika prireditve, organizator, kraj in čas prireditve, namen.

Objavljamo tudi že prvo kratko obvestilo, o mednarodnem seminarju, ki je zanimiv za knjižničarje.

ŠOLE, KJER PISMENOST CVETI. *Mednarodni seminar.* Organizira Bralno društvo Slovenije in IDEC, v Ljubljani na Filozofski fakulteti, 11. decembra 2000, od 9.00-14.00 ure. Brezplačna udeležba tudi za knjižničarje, ki pri svojem delu uveljavljajo vlogo knjižnice pri razvoju bralne pismenosti.